

ІНСТИТУАЛІЗАЦІЯ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

Сучасний етап розвитку України характеризується нагальною потребою у поглибленні процесу децентралізації. Це потребує удосконалення політики регіонального розвитку через зміну правових, адміністративних та економічних заходів для забезпечення економічного розвитку регіонів, що, в свою чергу, є одним з найголовніших завдань державного регулювання.

Державне регулювання економічного розвитку регіонів повинно спрямовуватись на збалансований та комплексний розвиток регіонів, на всебічне використання потенціалу регіонів, для формування єдиного економічного простору країни. Потрібно вирівнювати регіональні диспропорції, які існують в країні, але, перш за все за допомогою економічних заходів, стимулюючи ринкове саморегулювання регіону та посилюючи його економічну самостійність.

Система державного регулювання економічного розвитку регіонів України пройшла початковий етап інституалізації і продовжує розвиватися. Під інституалізацією А. Бейгуленко, М. Третьяков, Н. Горбунов розуміють будь-якого роду впорядкування, формалізацію і стандартизацію зв'язків та відносин [4, с. 86]. А також, під інституалізацією розуміють процес створення інститутів. Поняття інституалізації включає в себе два аспекти: інститут та інституція. Під інститутом в даному випадку розуміють закріплення норм і звичаїв у вигляді законів, організацій, установ, інституція – це норми, звичаї поведінки в суспільстві [1, с. 15].

До інститутів державного регулювання економічного розвитку регіонів України відносять: центральні та регіональні органи влади законодавчої та виконавчої гілок влади (Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, міністерства та відомства, обласні ради, районні ради тощо), а також інституційні партнери, які включають великий перелік наукових інститутів, неурядових організацій (різноманітні асоціації) та міжнародних організацій (наприклад, ЄБРР, донорські організації). На сьогоднішній день ця система інститутів, яка забезпечує функціонування регіонів України ще є недостатньо розвинутою, що гальмує соціально-економічний розвиток регіонів.

Всі інститути державного регулювання економічного розвитку регіонів С.А. Романюк пропонує умовно представити у вигляді трьох моделей: «класична» модель, «багатосекторна» модель та «координаційна» модель. В «класичній» моделі регіональна політика повинна бути відокремлені від інших видів державної політики і запроваджується як окрема сфера державної політики центральним органом виконавчої влади. При «багатосекторній» моделі державна регіональна політика здійснюється центральним органом

виконавчої влади, який займається декількома сферами політики (соціальна, промислова, інноваційна тощо). А при «координаційній» моделі центральний орган виконавчої влади координує різні сфери державної політики, які регулюють регіональний розвиток. Причому всі ці моделі можуть одночасно співіснувати [3, с. 197].

Головними інститутами забезпечення державного регулювання економічного розвитку регіонів на цей час є Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, а також Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. Якщо провести аналіз повноважень цих двох міністерств, то можна побачити, що багато функцій та повноважень дублювалися, були розпорошені між двома міністерствами і все це знижувало їх відповідальність за результати. На сучасному етапі розвитку ці проблеми вирішені. Ще у 2011 році були сформульовані принципи діяльності цих міністерств, їх статус був підвищений. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України займається державною регіональною політикою, визначає пріоритети розвитку, а Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України удосконалює територіальну організацію влади, адміністративно-територіальний устрій та розвиває місцеве самоврядування. Хоча є думки деяких фахівців, про те, що треба зосередити всі функції з державного регулювання регіонального розвитку в одному міністерстві.

Що стосується діючої нормативної бази державного регулювання економічного розвитку, то основними нормативно-правовими актами є: Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року (прийнята 6.08.2014 р.), Бюджетний кодекс України, Податковий кодекс України, Закони України «Про стимулювання розвитку регіонів», «Про місцеве самоврядування», «Про державні цільові програми» та багато інших документів.

До основних механізмів державного регулювання економічного розвитку регіонів відносять: регулювання міжбюджетних відносин, цільове фінансування, інвестиційні субвенції, плани та програми розвитку, регулювання прикордонного співробітництва.

Підводячи підсумки, слід зазначити, що незважаючи на вже пройдений значний шлях, залишається ще значна кількість не вирішених питань, таких як: недостатня фінансова база органів місцевого самоврядування, відсутність стратегічних планів розвитку регіонів, недосконалість нормативно-правової бази, незавершеність процесу розмежування повноважень між центральними та місцевими органами влади. Вирішення всіх цих та інших питань, які стоять перед урядом України, повинно привести до подолання диспропорцій в регіональному розвитку територій, збільшити їх самостійність у досягненні структурної збалансованості національної економіки і економіки регіонів.

Література:

1. Кармазіна М.С. «Інститут» та «інституція»: проблема розрізнення понять / Кармазіна М.С., Шурбована О.М. // Політичний менеджмент. – 2006. – № 4. – С. 10-19.

2. Пухир С.І. Інституційне забезпечення формування та реалізації державної регіональної політики в Україні / Пухир С.І. // Регіональна економіка. – 2014. – № 2. – С. 17-26.
3. Романюк С.А. Функціональна інституалізація державного регулювання регіонального розвитку / Романюк С.А. // Формування ринкових відносин в Україні. – 2012. – № 9 (136). – С. 197-201.
4. Сухорукова М.О. Глобальна інституалізація: сутнісні характеристики та етапи розвитку / Сухорукова М.О. // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2014. – № 4 (75). – С. 83-91.